

Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića
s pravom javnosti Slavonski brod

Fake news

Mentorica: Marijana Lopojda

Sudionici: učenici 4.c KGFML

Slavonski Brod, 11. veljače 2022.

Naziv radionice: Fake News

Tema: Lažne vijesti tj. Fake News

Dobna skupina: 4. razred srednje škole

Ciljevi: osvijestiti posljedice tračanja i ogovaranja preko mobitela i interneta

Potrebni materijali: računala s pristupom internetu, projektor, po potrebi papiri, olovke

Trajanje radionice: 45 minuta

Scenarij radionice – razrađene aktivnosti:

1. Uvodna aktivnost (5 minuta)

Voditelj (nastavnik, razrednik) radionice najavljuje temu govoreći kako se u današnje vrijeme susrećemo s puno lažnih vijesti koje se šire internetom.

Stanovnici smo svijeta u kojemu je tehnologija katalizator širenja informacija i katkad je teško razlučiti istinu od neistine. Lažne vijesti oblik su propagande žutog tiska nastale korištenjem dezinformacija te su plasirani u javnost putem novina ili društvenih mreža. Najčešće se objavljuju u svrhu dezinformiranja i zastrašivanja javnosti ili u svrhu parodije, satire ili jednostavnog privlačenja pažnje.

2. aktivnost: Rad u skupinama (25 minuta)

Voditelj radionice podijeli učenike u skupine tako da 1. skupina izrađuje digitalnu anketu o lažnim vijestima, 2. skupina piše kratke tekstove kao primjere lažnih vijesti, a 3. skupina izrađuje digitalne plakate sa savjetima za prepoznavanje lažnih vijesti na internetu.

1. skupina: ANKETA

Učenici izrađuju anketu na temu “Fake News” kako bi je ostali učenici riješili i donijeli zajedničke zaključke o tome. Svatko od učenika može iznijeti svoje mišljenje te komentirati susreće li se s lažnim vijestima. Pretpostavka je da lažne vijesti o sebi mnogi ljudi ne mogu podnijeti i ti jako loše utječe na njih.

Link za anketu: <https://forms.gle/cQ8AVr6JandYcyKg9>

2. skupina: PRIMJERI PRIČA O LAŽNIM VIJESTIMA

Učenici 2. skupine pišu kratke priče o izmišljenoj situaciji koja se dogodila zbog lažne vijesti.

Primjer 1.

Danas je školsko natjecanje iz biologije. Jedan od boljih iz tog predmeta bio je Ivan te se on i prijavio na samo natjecanje. Po završetku natjecanja Ivan je bio zadovoljan sa riješenim ispitom te je to htio prokomentirati sa svojom mentoricom Majom poslije škole. Sve je bilo u redu do sutradan kada se po školi pričalo da su navedeni učenik i profesorica viđeni zajedno

te da se nešto neobično događa između njih. Kada je uprava škole čula za to, prof. Maja je dobila otkaz, a Ivan je bio suspendiran.

Primjer 2.

Marija je išla u srednju ekonomsku školu i nitko se nije htio družiti s njom. Odjednom se grupa “atraktivnih” i “poznatih” djevojaka počela družiti s njom te su je vodili svagdje sa sobom. Međutim, ta se grupa djevojaka dogovarala na koji bi način mogle “osramotiti” Mariju, ali ona to, naravno, nije znala niti slutila da bi se to moglo dogoditi. One su je pitale da posude njen mobitel kako bi se slikale dok je Marija bila na zahodu. No, one se naravno nisu slikale, niti su imale tu namjeru. One su naime ušle na njezin Instagram i Facebook profil te ga stavile na javno, odnosno na način da svi mogu vidjeti ono što Marija objavljuje. Napisale su poruke poput: “Želim ovo podijeliti s vama! Naime, profesorica iz hrvatskog je toliko odvratna da sam joj izbušila gume na autu, dok sam profesoru iz povijesti izgrebala automobil.” Te su se poruke proširile školom te je Marija ispala kriva i nije mogla dokazati da to nije ona objavila, nego netko drugi. Posljedice za nju su bile kobne. Izbačena je iz škole te je nitko nije htio primiti u bilo koju drugu školu jer se sve pročulo. Tako je Marija na temelju “Fake news” ostala “označena” za cijeli život te više nije mogla normalno funkcionirati i pokušala si je nauditi.

Primjer 3.

4.A razred je imao biologiju i usmeno su odgovarali neke zadatke. Poslije nastave su 4.B razredu rekli da je bilo užasno teško te da su svi dobili loše ocjene. Nakon toga su učenici 4.B razreda odlučili pobjeći s nastavnog sata biologije. Sutradan su od učiteljice saznali da je 4.A razred dobio zapravo vrlo dobre i odlične ocjene, a 4.B razred je na kraju dobio neopravdan sat i usmenu opomenu razrednika.

Pitanja za razmišljanje (za svaki primjer priče):

1. Što mislite o situaciji u kojoj se nalazi žrtva ovih priča? Prokomentirajte s članovima grupe.
2. Kako bi ste vi postupili na mjestu žrtve, a kako na mjestu ljudi koji su proširili vijest?
3. Širite li vi vijesti bez da provjerite njihovu točnost?
4. Što mislite koji je razlog širenja lažnih vijesti?
5. Kako bi ste se osjećali da netko proširi lažnu vijest o vama koja može ostaviti velike posljedice na vaš život/ugled/karijeru/budućnost?

3. skupina: DIGITALNI PLAKAT

Učenici 3. skupine su izradili digitalne plakate, sa savjetima za prepoznavanje lažne vijesti. Izrađivali su ih u programu *Canva*.

KAKO PREPOZNATI LAŽNE VIJESTI?

PROVJERITI SADRŽAJ

Vjerodostojni mediji drže jedinstvena mišljenja u komentarima, a ne u novinskim člancima.

PAŽLJIVO PROČITATI SVE

Senzacionalistički naslovi privlače klikove. O čemu je zapravo riječ?

PROVJERITI DATUM OBJAVE

Ako je nešto novo objavljeno, ne znači da je nova vijest.

RAZMISLITI O IZVORU

Dobro proučiti stranicu, istražiti njezinu svrhu i razmisliti o kontaktu.

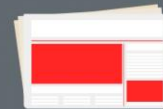
PROVJERITI MEDIJ

Je li vam medij poznat?

PROVJERITI DODATNE IZBORE

Klikni na ponuđene linkove i dodatne izvore. Provjeri sadržje li informacije koje zaista podupiru vijes.

PROVJERITI AUTORA

Može li mu se vjerovati? Ako se autor potpisao lažnim imenom vjerovatno su i vijesti lažne.

Source

Primjer plakata 1.grupe

PREPOZNAVAJE LAŽNIH VIJESTI I PODATAKA

DOBRO PROUČI I PROMISLI O IZVORU
INFORMACIJE/A

PROČITAJ DO KRAJA, NE
PROSUĐUJ S PREMALO
INFORMACIJA

OBAVEZNO ROVJERI KADA
JE ČLANAK OBJAVLJEN

NEDAJ DA TI NETKO
„UPRAVLJA MISLIMA“

UVIJEK PROVJERI TOČNOST
INFORMACIJE (sam/a ili sa
starijom ili stručnijom osobom)

PROUČI IZ DODATNIH IZVORA
KOLIKO JE INFORMACIJA
TOČNA

PROVJERI I AUTORA
ČLANKA (danas svi imaju
pristup internetu i
mogućnost objavljivanja)

Primjer plakata 2.grupe

3. aktivnost: Izlaganje radova i zaključak (15 minuta)

Učenici 1. skupine (koji su izrađivali anketu) šalju anketu učenicima iz ostalih skupina kako bi je riješili.

Za to vrijeme učenici 1. skupine čitaju primjere priča koje su napisali učenici 2. skupine i donose zaključke na temelju njih i postavljenih pitanja.

Nakon toga učenici predstavljaju i komentiraju rezultate ankete te iznose zaključke na priče. Na kraju svi zajedno donose zaključak i učenici 3. skupine prezentiraju izrađene plakate i predstavljaju savjete za prepoznavanje lažnih vijesti.